

Arbetslivsrapport 2006:36

Bättre arbetsmiljöarbete genom regional samverkan

B Pontén, I-M Andersson, A-B Antonsson, S Bornberger-Dankvardt, A Hedlund, G Rosén och H Stor

Det finns gott om exempel på samverkan mellan olika aktörer på lokal, regional eller nationell nivå. En mindre del av dessa har som huvud-, del- eller bisyfte att effektivisera och utveckla arbetsmiljöarbetet. Regionala samverkansprojekten kan vara av olika typer, till exempel:

- Ett antal aktörer driver ett projekt för att nå ut till en grupp av företag med ett särskilt budskap.
- Myndigheter kan ta initiativ till att samarbeta för att på ett effektivare sätt nå sina (myndigheternas) mål.
- En grupp av företag/organisationer/arbetsplatser samverkar i nätverk för att bättre nå överenskomna, gemensamma mål.
- En grupp av företag/organisationer/arbetsplatser träffas i nätverk för att utveckla sin kunskap/kompetens och/eller utbyta erfarenheter kring viktiga/intressanta frågor.

Erfarenheterna från projektarbetet under 2005 har sammanfattats i en modell som är avsedd att beskriva de olika stadierna i hur en regional samverkan kring arbetsmiljöfrågor kan utvecklas. Modellen är tänkt att vara en utgångspunkt för fortsatt analys av förutsättningarna för en stärkt regional samverkan kring arbetsmiljöfrågor. Modellen kan även fungera som stöd till aktörer i en regional samverkan.

I rapporten beskrivs detaljerna i modellens olika stadier från initiering via uppbyggnad av verksamheten till avslut eller omdefinition. I flertalet fall har citat ur minnesanteckningar från intervjuer eller litteratur infogats. Dessa citat är infogade för att ge läsaren en inblick i det rikhaltiga material ur vilken modellen byggts.

Modellen består av sex stadier inom vilka det finns ett antal viktiga aspekter att ta hänsyn till (framgångsfaktorer, problem och möjligheter). Modellen har inte som ambition att ge svar på exakt hur en regional samverkan kring arbetsmiljöfrågor ska stödjas och utvecklas, men beskriver ett antal områden som är väsentliga att ta hänsyn till.

Samstämmiga erfarenheter från olika typer av samverkan har gjort det möjligt att utveckla modellen. Modellen får inte ses som en manual som strikt skall följas, utan mer som en checklista för att analysera, och ha som utgångspunkt för diskussioner om aktiviteter och åtgärder i en samverkan.

Praktisk samverkan sker mellan människor som samarbetar i någon form av gruppering (projekt/nätverk/samverkansgrupp). Modellens stadier baseras på hur en grupp eller ett projekt normalt uppstår, utvecklas och avslutas.

Modellen kan användas som stöd av personer som vill initiera en regional samverkan. Den kan också användas av deltagare eller initiativtagare som vill utveckla befintlig samverkan. En analys av i vilket stadium en befintlig samverkan befinner sig och hur man hanterat tidigare stadier, kan ge insikt om vad man bör ta hänsyn till för att utvecklas. Det kan också bidra till förståelsen för varför man fått problem av olika slag. Olika delar av en regional samverkan kan befinna sig i olika stadier. För att utveckla samverkan kan därför olika åtgärder och aspekter behöva tas hänsyn till.

All samverkan tar tid och kräver resurser av olika slag. Utveckling av samverkan kräver tålamod. Bäst är om alla som påverkas av samverkan också får påverka innehållet i samverkan, men detta måste vägas mot den tid det tar och de resurser det kräver. Mer resurser kan ge möjlighet till snabbare och bättre samverkan, men framförallt förankringsprocesserna kan ta lång tid oavsett resursinsats.

Arbetet har baserats på genomförda intervjuer med involverade personer i utvalda projekt, en

litteraturgenomgång, ett arbetsmöte med en grupp av personer med gedigen erfarenhet från området, samt författarnas egna erfarenheter inom området. Det har inte varit möjligt att inom ramen för avsatta resurser ge en totalbild av litteraturen och erfarenheterna från alla projekt av intresse. I arbetet har undantagits personliga nätverk. De finns i bakgrunden och har förmodligen stor betydelse för samverkan, men har inte varit i fokus. Stödnätverk för utsatta grupper eller nätverk av typ Rotary har inte heller varit i fokus.

Modellen kan i viss mån sägas vara prövad genom att den bygger på erfarenheterna från redan pågående eller avslutad samverkan. Det är dock angeläget att ett arbete drivs vidare med att prova, successivt utvärdera, samt modifiera modellen med syftet att stärka arbetsmiljöarbetet på arbetsplatser av alla typer. Det är också angeläget, inte minst inom ramen för tema SMARTA:s målsättning, att kunskaperna kring detta på olika sätt förs ut till berörda.